

Vlaams
Parlement

ingediend op **147** (2019-2020) – Nr. 1
12 november 2019 (2019-2020)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door Axel Ronse

over de werking van de Vlaamse Dienst voor
Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB)
en het controleren en sanctioneren
van werkzoekenden

Samenstelling van de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie:

Voorzitter: Robrecht Bothuyne.

Vaste leden:

Allessia Claes, Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Axel Ronse, Tine van der Vloet;
Yves Buysse, Ilse Malfroot, Els Sterckx;
Robrecht Bothuyne, Kurt Vanryckeghem;
Tom Ongena, Maurits Vande Reyde;
Meyrem Almaci, Imade Annouri;
Caroline Gennez.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Maarten De Veuster, Jos Lantmeeters, Philippe Muyters, Elke Sleurs;
Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Wim Verheyden;
Loes Vandromme, Vincent Van Peteghem;
Steven Coenegrachts, Sihame El Kaouakibi;
Johan Danen, Ann De Martelaer;
Els Robeyns.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzetting	4
1.	Controle is een middel, geen doel op zich.....	4
2.	Een fundamenteel andere aanpak dan de RVA	5
3.	Een op vijf werkzoekenden krijgt een sanctie of verwittiging	7
II.	Bespreking.....	7
1.	Vragen en opmerkingen van de commissieleden	7
2.	Antwoorden.....	13
3.	Bijkomende vragen en antwoorden	16
	Gebruikte afkortingen	19
	Bijlage: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Innovatie en Wetenschapsbeleid hield op 24 oktober 2019 een gedachtewisseling met Wim Adriaens, gedelegeerd bestuurder van de VDAB, en Hilda Eestermans, directeur van de controledienst, over de werking van de VDAB en het controleren en sanctioneren van werkzoekenden.

De getoonde presentatie is terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. Inleidende uiteenzetting

Robrecht Bothuyne, commissievoorzitter, verwijst naar de actuele vragen die in de plenaire vergadering van 16 oktober 2019 werden gesteld over de controle en sanctionering door de VDAB, naar aanleiding van berichten daarover in de pers (*Actuele vragen Vl.Parl. 2015-16, nrs. 26 en 41*). Omdat controle en sanctionering het sluitstuk zijn van het activeringsbeleid werd de VDAB uitgenodigd daarover toelichting te geven in de commissie.

Wim Adriaens, gedelegeerd bestuurder van de VDAB, vertrekt van drie kernboodschappen, waarvan hij hoopt dat de commissie ze onthoudt van deze gedachtewisseling. De eerste is dat controle een middel is en geen doel op zich. De primaire doelstelling is zoveel mogelijk mensen aan het werk te krijgen en niet zoveel mogelijk te sanctioneren.

Een tweede punt is dat de VDAB een fundamenteel andere aanpak hanteert dan de RVA. Bij de VDAB zit de controle ingebed in de bemiddeling. Voor de zesde staatshervorming was de VDAB al bevoegd voor de bemiddeling maar deed de RVA de controle.

Een derde element is dat de VDAB vandaag een op vijf werkzoekenden bereikt met een sanctie of een verwittiging. Dat is in verhouding minstens zoveel als de RVA voor de overdracht van de controlebevoegdheid.

De controle betreft de werkzoekenden met een werkloosheidsuitkeringsaanvraag. In september 2019 waren er 120.239 WZUA, dat is 63 procent van de niet-werkende werkzoekenden. Een tweede groep zijn de jongeren in beroepsinschakelingstijd. In september 2019 waren er 16.114 jongeren in BIT, of 8,4 procent van de NWWZ.

1. Controle is een middel, geen doel op zich

Het doel van de VDAB is zoveel mogelijk mensen aan het werk te krijgen. Wim Adriaens toont een tabel met de werkloosheidsgraad van 15 tot 64-jarigen per regio (cijfers van 2017 tot en met het tweede trimester van 2019). In het Vlaamse gewest bedraagt de werkloosheidsgraad van deze groep 3,3 procent. In het Waalse gewest is dat 6,9 procent en in Brussel 12,8 procent.

Een volgende tabel toont de uitstroom naar werk van de niet-werkende werkzoekenden. Er is een stijgende tendens, met uiteraard een effect van de conjunctuur en de federale taxshift. Ook het afgelopen jaar is de uitstroom naar werk duidelijk gestegen en dat met dezelfde capaciteit bij de VDAB.

Hoe begeleidt de VDAB werkzoekenden naar werk? Werkzoekenden worden aangemoedigd om online in te schrijven. De inschrijving wordt zo laagdrempelig mogelijk gehouden. Werkzoekenden kunnen zich op een eenvoudige manier online inschrijven op een moment dat het hen past. Ze worden daarbij onmiddellijk geïnformeerd over hun rechten en plichten. Er horen ook opdrachten bij, zoals het opladen van een cv en het aanvullen van hun profiel. Binnen de zes weken moeten

de ingeschrevenen contact opnemen met de VDAB. Gebeurt dat niet, dan neemt een VDAB-bemiddelaar zelf contact op. De bemiddelaars vragen informatie over de zoektocht naar werk en schatten in of de werkzoekende zelfstandig verder kan of dat er meer persoonlijke hulp nodig is.

De VDAB volgt de werkzoekenden actief en consequent op, zowel de mensen die zelfstandig aan de slag gaan als de werkzoekenden die worden ondersteund. Wanneer een werkzoekende persoonlijke begeleiding nodig heeft, wordt een afspraak gemaakt met een bemiddelaar in een van de regionale teams. Dat gebeurt ook wanneer een werkzoekende enkele afspraken heeft gemist of de opdrachten in het 'Mijn Loopbaan'-platform niet heeft gemaakt. Bij de zelfredzame werkzoekenden is na drie maanden al meer dan de helft aan het werk.

2. Een fundamenteel andere aanpak dan de RVA

Keuze voor een geïntegreerde aanpak

Hilda Eestermans, directeur van de controledienst van de VDAB, wijst erop dat vroeger de RVA de controle deed en dat die dus logischerwijs volledig gescheiden van de bemiddeling door de VDAB verliep. Bij de overdracht van de bevoegdheid heeft de VDAB voor een andere aanpak gekozen, vanuit de idee dat er geen transmissie naar controle kan zijn zonder bemiddeling. De mogelijkheid tot sanctionering moet voor de bemiddelaar een bijkomende hefboom zijn om de werkzoekende te activeren. De basisfilosofie is dat er altijd eerst bemiddeling is.

De controle bij de RVA gebeurde op twee manieren. Er waren enerzijds de dossiers die door de VDAB werden overgemaakt en anderzijds ook rechtstreekse contacten van de RVA met de werkzoekenden over hun eigen zoekgedrag. Dat laatste gebeurde op vaste tijdstippen. De VDAB heeft nu de controle geïntegreerd in de bemiddeling, omwille van de extra hefboom tot activering maar ook om het werkzoekgedrag quasi continu te kunnen opvolgen. Daarbij gaat het zowel om de acties die de werkzoekenden zelf onderneemt, als om de constructieve medewerking aan de initiatieven van de VDAB, wanneer die de werkzoekende uitnodigt voor een afspraak of een passende betrekking aanbiedt. Wanneer de bemiddelaar bepaalde feiten vaststelt, zal die een transmissiedossier overdragen aan de controledienst binnen de VDAB. De controledienst voert een onafhankelijk onderzoek uit, met respect voor de rechten van verdediging van de werkzoekende.

Wat houdt de controle op de beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt precies in? Beschikbaarheid is in deze context een ingewikkeld en lastig begrip. Hilda Eestermans toont een schema met een indeling van het type beschikbaarheid volgens inbreuk (passief en actief) en beschikbaarheid volgens het type werkzoekende (actief, aangepast en passief).

De passieve beschikbaarheid volgens inbreuk betreft het niet ingaan op een uitnodiging of op een werkaanbod van de VDAB, het niet volgen of stopzetten van een opleiding. De actieve beschikbaarheid betreft het eigen zoekgedrag van de werkzoekenden en in voorkomend geval de mate van medewerking aan het door de VDAB opgestelde actieplan, volgens het principe 'geen transitie zonder bemiddeling'.

De andere parameter in de tabel betreft de verplichtingen van de werkzoekenden ten aanzien van de arbeidsmarkt:

- het overgrote deel van de werkzoekenden moet actief beschikbaar zijn. Zij moeten zelf naar werk zoeken en daarnaast ingaan op een passend aanbod en opdagen bij elke afspraak;
- voor de passief beschikbare werkzoekenden geldt dat de VDAB een passend aanbod kan doen, rekening houdend met hun competenties. Deze groep moet

- niet zelf actief naar werk zoeken. Het gaat om de steeds kleiner wordende groep van werkzoekenden in het SWT-stelsel (van voor 9 oktober 2014 erkende ondernemingen in moeilijkheden) en een aantal werkzoekenden die op 1 januari 2015 de leeftijd van 58 jaar hadden bereikt of 38 jaar beroepsactiviteit kenden;
- de groep van werkzoekenden met een aangepaste beschikbaarheid bestaat uit de SWT'ers van na 9 oktober 2014 en de werkzoekenden vanaf de leeftijd van 60 jaar. De idee van aangepaste beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt kadert in het activeringsbeleid voor deze oudere werkzoekenden.

De werkzoekenden met een actieve, passieve en aangepaste beschikbaarheid blijven ingeschreven, maar de mate van beschikbaarheid is verschillend.

Instrumenten

De bemiddelaar heeft drie instrumenten in handen. Het eerste is het formele afsprakenblad, dat wordt opgesteld wanneer blijkt dat de werkzoekende de afspraken niet voldoende nakomt of de gekregen opdrachten niet naar behoren uitvoert. Op het formele afsprakenblad staan werkpunten en opdrachten voor de werkzoekende. Het wordt ondertekend door de bemiddelaar en de werkzoekende en wordt in de cijfers opgenomen als een 'voorafgaande verwittiging'.

Wanneer de bemiddelaar vaststelt dat de werkzoekende de opdrachten van het formele afsprakenblad niet of niet naar behoren uitvoert, wordt er een ultiem afsprakenblad opgesteld. Er volgt een periode van één maand waarin de werkzoekende een laatste kans krijgt om zijn of haar zoekgedrag bij te sturen. Het ultieme afsprakenblad is een 'verwittiging' en volgens de criteria van het Werkloosheidsbesluit een sanctie.

Als na een maand blijkt dat de werkzoekende de opdrachten van het ultieme afsprakenblad niet of niet naar behoren uitvoert, kan de bemiddelaar het dossier overmaken aan de controledienst. Dit wordt een transmissie genoemd. Indien de werkzoekende de afspraken en opdrachten wel nakomt, kan worden teruggekeerd naar het formele afsprakenblad zelfs naar het gewone afsprakenblad, dat geen controle-instrument is.

Hilda Eestermans toont in een schema hoe dit proces verloopt. Daaruit blijkt dat de bemiddelaar, in elke fase van de bemiddeling, ook rechtstreeks een dossier naar de controledienst kan sturen.

De bemiddeling en de opvolging worden niet stopgezet nadat een dossier aan de controledienst werd overgemaakt. De bemiddeling blijft doorlopen.

Het voordeel van dit proces is dat het voor de werkzoekenden duidelijkheid schept over wat van hen wordt verwacht en tegen welke deadline. Het formele afsprakenblad is nog geen sanctie maar geeft een duidelijk signaal dat bijsturing noodzakelijk is. Indien de afspraken op het ultieme afsprakenblad niet worden nagekomen, wordt het dossier aan de controledienst overgemaakt.

De controledienst bekijkt of het dossier ontvankelijk is, of de procedure werd gevolgd en of de feiten correct zijn. De werkzoekende wordt daarna uitgenodigd voor een verhoor waarbij hij zich kan laten bijstaan of vertegenwoordigen. Dan volgt een beslissing over een eventuele sanctie, afhankelijk van het dossier. Indien er geldige redenen zijn, kan de beslissing ook gunstig zijn voor de werkzoekende. De controledienst oordeelt hier onafhankelijk over, los van de bemiddelaars.

Het verschil in cijfers

Het verschil in aanpak is dermate groot dat het zich ook vertaalt in een verschil in cijfers. De beslissingen van de controledienst van de VDAB worden doorgestuurd naar de RVA die ze in een tabel opneemt, samen met de cijfers van de andere gewesten. Over die tabel is al meerdere keren commotie ontstaan. De spreekster toont de recente tabel van de RVA waarover in de pers werd bericht, met cijfers van 2014 tot 2018. In De Morgen werd een verkeerd cijfer uit de tabel gelicht: 9867 sancties terwijl het correcte cijfer 11.696 is.

De RVA presenteert zijn cijfers op basis van het onderscheid tussen actieve en passieve beschikbaarheid, deels een kunstmatig onderscheid, terwijl die van de VDAB uitgaan van de globale beschikbaarheid. Voor de VDAB gaat het over alle acties die de werkzoekende onderneemt om werk te vinden en de mate waarin hij meewerkt aan de herinschakeling of ingaat op een passend aanbod. Maar uiteraard neemt de VDAB alle beslissingen binnen het federale normatieve kader.

Wim Adriaens vult aan dat de tabel toont hoe complex het verhaal van de sancti-
oningering is. Er worden dan ook snel de verkeerde conclusies uit getrokken.

3. Een op vijf werkzoekenden krijgt een sanctie of verwittiging

De VDAB bereikt een op vijf werkzoekenden met een sanctie of verwittiging, minstens evenveel als de RVA voor de bevoegdheidsoverdracht.

Een grafiek toont het aantal voorafgaande verwittigingen en sancties sinds 2016, het eerste jaar na de bevoegdheidsoverdracht. Aanvankelijk moest de VDAB zijn weg zoeken. Ook voor de bemiddelaars was het wennen aan de nieuwe rol. In een periode van twee jaar werden echter stappen vooruit gezet. Het aantal sancties en verwittigingen gaat in stijgende lijn en dat tegenover een dalend aantal werkzoekenden en jongeren in de beroepsinschakelingstijd. In 2015 bedroeg het percentage sancties en verwittigingen van de RVA ten opzicht van het jaargemiddelde WZUA en BIT 14,9 procent. De VDAB bereikte in 2017 al 15,4 procent en in 2018 21,2 procent en haalt dus, in verhouding tot het aantal werkzoekenden, gelijkaardige resultaten dan de RVA.

Conclusie

Tot slot herhaalt Wim Adriaens nog eens de drie kernboodschappen. Controle is geen doel op zich, wel een middel om zoveel mogelijk mensen aan het werk te krijgen. De VDAB hanteert een andere aanpak dan de RVA, waarbij de controle is ingebed in de bemiddeling. De VDAB bereikt verhoudingsgewijs minstens evenveel werkzoekenden met een sanctie of verwittiging als de RVA voor de overdracht van de bevoegdheid.

II. Bespreking

1. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

Tussenkomst van Ilse Malfroot

Ilse Malfroot verwijst naar de tabel met cijfers over de verwittigingen en sancties. In welke mate gaat het daarbij om sancties waarbij de werkloosheidsuitkering wordt geschorst? Hoeveel verwittigingen worden er gegeven vooraleer er een geldelijke sanctie volgt?

Hoe bepaalt de VDAB de prioriteiten bij de begeleiding? Er zijn de schoolverlaters, maar ook langdurige werklozen en leefloongerechtigden. Wie krijgt voorrang bij de begeleiding?

In welke mate is het VDAB-personeel voldoende geschoold om de bemiddelingsopdracht uit te voeren? Het lid vernam dat werkzoekenden vaak naar de computer met de databank van vacatures worden verwezen. Maar dat is voor bepaalde werkzoekenden onvoldoende, ze hebben meer begeleiding nodig.

Tussenkomen van Imade Annouri

Imade Annouri onthoudt uit de uiteenzetting dat de cijfers in de kranten niet altijd zijn wat ze op het eerste zicht lijken. Het lid is tevreden met het vertrekpunt dat controle geen doel op zich maar een middel is. Zonder naïef te zijn, zou de VDAB zo veel mogelijk mensen aan het werk moeten krijgen en daarbij zo weinig mogelijk sancties opleggen. Maar dat neemt niet weg dat sanctionering het sluitstuk is en dat indien nodig moet worden opgetreden. Het is dan goed dat dit zo transparant mogelijk gebeurt.

Hoeveel VDAB-medewerkers zijn er voltijds bezig met sanctionering? Het lid verwijst naar een uitspraak van professor Stijn Baert dat de VDAB voor veel nieuwe uitdagingen staat en dat er meer middelen moeten komen ofwel andere prioriteiten moeten worden gesteld.

De VDAB geeft nieuwe werkzoekenden de kans om binnen zes weken contact op te nemen. Indien dat niet gebeurt, neemt de VDAB zelf contact op. Hoeveel werkzoekenden zetten niet zelf die eerste stap? Wat zijn de redenen daarvoor?

Gaat het bij de gegeven cijfers over de uitstroom naar werk over duurzame tewerkstelling? Of moeten deze werkzoekenden vaak na enkele maanden opnieuw worden begeleid?

De doorstroom van formeel en ultiem afsprakenblad naar transmissie werd schematisch voorgesteld. Zijn er cijfers beschikbaar van het aantal werkzoekenden dat van een formeel naar een ultiem afsprakenblad en, in een volgende stap, eventueel naar transmissie doorstroomt? Kan een voorbeeld worden gegeven van wat er precies misloopt na het ondertekenen van een afsprakenblad?

Weet de VDAB waarom sommige werkzoekenden niet ingaan op de aanbiedingen van de VDAB? Is er onderzoek naar de oorzaken gedaan? Dergelijk onderzoek zou kunnen helpen bij het bijsturen van het beleid.

Tussenkomen van Caroline Gennez

Caroline Gennez is tevreden met de drie uitgangspunten van de VDAB. Controle is uiteraard een middel, het doel is het activeren van werkzoekenden en andere niet-actieven. In het regeerakkoord is de nobele ambitie opgenomen om de werkgelegenheidsgraad op te trekken naar 80 procent en 200.000 mensen extra naar de arbeidsmarkt te 'verleiden'.

Het klopt dat de resultaten van het controlebeleid van de VDAB vergelijkbaar zijn met die van de RVA. In plaats van het steriele debat te voeren over de sanctioneringscijfers, moet volgens het lid de focus de volgende jaren liggen op het beleid om meer mensen aan het werk te krijgen en op de vraag of de VDAB daartoe voldoende is uitgerust. Hoe kan de VDAB nog performanter worden gemaakt om de doelstelling te halen?

Een eerste element is volgens Caroline Gennez de focus op levenslang leren. Niet enkel de werkzoekenden maar ook de andere inactieven moeten daartoe worden gestimuleerd. Hoe denkt de VDAB dit te doen? Het aantal werkzoekenden is gekend, maar ook de grotere groep andere inactieven moeten worden bereikt.

Hoe kunnen bijvoorbeeld de langdurig zieken stapsgewijs in de arbeidsmarkt worden geïntegreerd? Daartoe zal volgens het regeerakkoord met het federale niveau worden samengewerkt. De regering wil ook beter met de lokale besturen samenwerken. Maar er bestaat vandaag al een raamakkoord tussen het RIZIV en de VDAB voor de re-integratie van langdurig zieken of arbeidsongeschikten. De uitstroom van dat programma naar de werkvloer zou amper 15 tot 20 procent bedragen. Dat cijfer kan volgens het lid worden opgekrikt door de focus te leggen op werkbaar werk en op flexibiliteit, ook van de kant van de werkgevers. Daarover leest het lid weinig in het regeerakkoord.

Een andere nobele doelstelling is het aanklampend activeringsbeleid. Een aanbod op maat is belangrijk om specifieke doelgroepen te kunnen bereiken. De vraag is hoe de VDAB dit zal kunnen realiseren in een context van besparingen. Over hoeveel voltijdequivalenten gaan de besparingen bij de VDAB? Gaat het daarbij om naakte ontslagen of kan het worden opgevangen door natuurlijke uitstroom van medewerkers. Om een aanklampend beleid te voeren zijn gemotiveerde medewerkers nodig. Het cijfer van het ziekteverzuim bij de VDAB is dan toch enigszins alarmerend. Het bedraagt 10 procent en dat is beduidend hoger dan het gemiddelde van net geen 7 procent bij de Vlaamse overheid. Hoe zal de VDAB zijn eigen probleem van werkbaar werk oplossen met een krimpend personeelsbestand?

In de context van krimpende overheidsmiddelen is het belangrijk om de middelen voor activering heel gericht in te zetten om specifieke doelgroepen, zoals de 55-plussers en de jongeren, te bereiken. Met de digital first-strategie kan de VDAB de jongeren blijven opvolgen, maar op een bepaald moment moet er toch een concreet aanbod komen om de garantie op werk of opleiding vervat in de Youth Guarantee hard te maken. Kan de VDAB dat deze legislatuur optimaliseren?

Voor een ander instrument, de individuele beroepsopleiding, is de randvoorwaarde dat er een individueel opleidingsplan is. Op het terrein, zowel bij werkgevers als werknemers, hoort Caroline Gennez dat het individuele opleidingsplan vaak onvoldoende is uitgewerkt. Vaak wordt IBO als een vorm van goedkope tewerkstelling gezien en is er geen duurzaam resultaat. Hoe zal de VDAB de controle daarop versterken?

Het regeerakkoord vermeldt de afschaffing van de stimulanspremie. Wat zal daarvan de impact zijn op het bereik van inactieven?

Uit een audit van 2018 blijkt dat de tevredenheid over de samenwerking met de lokale besturen beter kan. Hoe zal de VDAB de kleinere steden en gemeenten, die over minder capaciteit beschikken, bereiken?

Volgens Caroline Gennez blijkt uit een interne audit dat de kwaliteit van de matchingresultaten vaak te wensen overlaat. De vraag is hoe de matching kan worden verbeterd om meer mensen aan de slag te krijgen.

Tussenkomen van Axel Ronse

Axel Ronse merkt op dat het debat over de sanctioneringsresultaten van de VDAB vorige legislatuur al eens werd gevoerd. De cijfers van de RVA haalden ook toen tweemaal de pers, waarna ze werden rechtgezet in de commissie, zonder dat er verder iets veranderde aan de RVA-statistieken.

De fractie van het lid onderschrijft de drie door Wim Adriaens vermelde uitgangspunten. Maar het eerste uitgangspunt laat geen relativisering van het sanctiebeleid toe. Uitstroom naar werk is inderdaad het doel, maar sancties zijn wel degelijk belangrijk. Wanneer krantenartikelen de indruk wekken dat uitkeringsgerechtigde werkzoekenden ongestraft werkonwillig kunnen zijn – dat wil zeggen niet komen opdagen bij sollicitaties of bij opleidingen of stages – dan is dat een slechte zaak. Dat is zeker het geval in tijden van krapte waarin ondernemers en werknemers op hun tandvlees zitten door het tekort aan arbeidskrachten. Daarom is het belangrijk in de commissie na te gaan of de VDAB haar controletaak degelijk uitvoert.

Het is dus de derde keer dat de cijfers in de commissie moeten worden rechtgezet en dat daarbij wordt gewezen op de andere aanpak. Voorheen deed de RVA de controle en sanctionering, gescheiden van de bemiddeling. Bij de VDAB zit de controle ingebed in de bemiddeling. Eens te meer blijkt vandaag dat werkonwillige werkzoekenden meer kans hebben om te worden gesanctioneerd dan toen de RVA nog bevoegd was. Axel Ronse hoopt dan ook dat deze rechtzetting de nodige aandacht krijgt in de pers, na de fragmentaire cijfers die in De Morgen werden gepubliceerd.

Niettemin is er volgens het lid nog marge in de werking van de VDAB. Vorige legislatuur werd al aangehaald dat de VDAB sterk is in het controleren van passief zoekgedrag, met name of iemand al dan niet ingaat op een aanbieding. Inzake het opvolgen van het actieve zoekgedrag was er nog een traject af te leggen. Heeft de VDAB hier sindsdien vooruitgang in geboekt?

Er is een grote variatie in het type beschikbaarheid van de werkzoekenden, van actief naar aangepast en passief beschikbaar. Is dit onderscheid geen drempel voor de VDAB om werkzoekenden te activeren?

Bij de uitkeringsgerechtigde werkzoekenden zijn ook mensen in het SWT-stelsel. De vorige legislatuur kwam de activering van deze SWT'ers herhaaldelijk ter sprake. Uit de cijfers blijkt dat werkloze 55-plussers die niet in dit stelsel zitten sneller uitstromen naar werk. Minister Philippe Muyters besliste het aanbod van passende jobs aan SWT'ers te verhogen maar ook om de werkonwilligen in het stelsel te sanctioneren. Wordt dit al weerspiegeld in de cijfers?

Tussenkomst van Tom Ongena

Tom Ongena besluit dat de sprekers duidelijk hebben gemaakt dat de VDAB een andere aanpak hanteert dan de RVA en dat de berichten over dalende sanctioneringscijfers met een korrel zout moeten worden genomen. Het is goed dat er een andere aanpak is en iedereen lijkt het erover eens dat het sanctioneren nooit een doel op zich kan zijn, maar wel een belangrijk middel tot activering. Zolang de werkloosheidsuitkering niet in de tijd wordt beperkt, is een stok achter de deur noodzakelijk wanneer blijkt dat er onvoldoende inspanningen gebeuren.

De VDAB kiest voor een actieve bemiddeling, zoals ook uitgetekend in het actieplan 'Actief en consequent bemiddelen'. Over de monitoring van dit actieplan zou drie-maandelijks worden gerapporteerd aan de raad van bestuur. Gebeurt dit en heeft de rapportering al geleid tot bijstellingen? Zo ja, over welke besturingen gaat het dan?

De nieuwe aanpak veronderstelt een andere houding van de consulenten. Ze hebben een mindswitch moeten maken omdat ze nu ook deels mee verantwoordelijk zijn voor de controle. Dit is volgens het lid niet evident omdat bemiddeling toch een vertrouwensband met de werkzoekende veronderstelt. Werden inspanningen gedaan om de consulenten te begeleiden in deze omschakeling? Zijn er daar resultaten van bekend?

Een volgende vraag is of de nieuwe aanpak ook een effectief middel is tot het verhogen van het zoekgedrag. Is het duidelijk dat gesanctioneerde werkzoekenden ook effectief op zoek gaan naar een job?

Het doel is uiteraard uitstroom naar de arbeidsmarkt en het is positief dat die uitstroom een stijgende tendens vertoont. Wat is het aandeel van de nieuwe aanpak van de VDAB daarin? Of zijn andere factoren daarvoor verantwoordelijk?

De werkloosheid daalt en dat heeft wellicht tot gevolg dat de overblijvende groep een groter aandeel telt van moeilijker te activeren werkzoekenden. Is dat correct? Hoe ziet de overblijvende groep eruit? Welke profielen zijn daarin oververtegenwoordigd?

Tom Ongena stelt dat het regeerakkoord heel veel inspanningen van de VDAB vraagt, zoals het bereiken van de andere inactieven en het uitwerken van de gemeenschapsdienst. Daartegenover staat dat vele VDAB-werknemers de komende jaren de pensioengerechtigde leeftijd bereiken. Hoe bereidt de VDAB zich voor op de nieuwe taken en hoe zal ze die kunnen waarmaken?

Tussenkomenst van Maurits Vande Reyde

Maurits Vande Reyde dankt de sprekers voor de nuancering van de cijfers. Het doel is activering en de symbiose tussen bemiddeling en controle, de wortel en de stok, is daarbij belangrijk.

De VDAB doet ook aanbiedingen aan groepen die niet uitkeringsgerechtigd zijn, zoals de jongeren in de beroepsinschakelingstijd. Omdat ze niet uitkeringsgerechtigd zijn, is de sanctionering moeilijker. Maar zeker voor jongeren is het belangrijk dat ze van bij het begin begeleiding krijgen en in de arbeidsmarkt worden geïntegreerd. Hoe verloopt de bemiddeling en sanctionering bij deze groepen?

Gelet op de krapte op de arbeidsmarkt, is het een goede zaak dat de VDAB sterk inzet op interregionale mobiliteit. Arbeidskrachten uit Wallonië en Brussel worden aangetrokken. Maar in welke mate wordt een transmissiedossier opgesteld als ze bijvoorbeeld onvoldoende ingaan op sollicitaties? Wordt er daartoe samengewerkt met Forem en Actiris? Omgekeerd, worden ook Vlaamse werkzoekenden opgevolgd die in andere regio's solliciteren?

De gemeenschapsdienst is nu opgenomen in het Vlaamse regeerakkoord. *Maurits Vande Reyde* wil weten of de VDAB in het verleden al heeft onderzocht hoe de gemeenschapsdienst in de bestaande processen kan worden opgenomen, bijvoorbeeld door simulaties?

Tussenkomenst van Sihame El Kaouakibi

Sihame El Kaouakibi verwijst naar een belangrijke groep in de centrumsteden waarop men moeilijk vat krijgt, de neets (not in education, employment or training) en de neets at risk. Vooral bij de tweede groep is het belangrijk heel snel een vertrouwensrelatie op te bouwen vanuit de VDAB, de school en het middenveld, en dan vooral de organisaties die met tewerkstelling en naschoolse programma's bezig zijn. Hoe probeert de VDAB korter op de bal te spelen bij de bemiddeling van de neets en de neets at risk? Deze mensen zijn van de radar verdwenen en voelen zich vaak verloren. Indien ze toch een vertrouwensrelatie aangaan, is dat meestal met spelers in het veld. Indien dan blijkt dat er naast bemiddeling ook controle en sanctionering mogelijk is, staat de vertrouwensrelatie onder druk. Het aandeel van de deze groepen in de inactieven moet drastisch verminderen, maar welke strategie zal de VDAB hanteren om de vertrouwensrelatie

niet te schenden? En hoe zal de VDAB daarbij de spelers van het middenveld betrekken?

Uit de contacten en haar ervaring op het terrein blijkt volgens Sihame El Kaouakibi dat werkzoekenden, die in de databank van de VDAB zijn opgenomen, vaak beweren dat ze al lange tijd niet werden gecontacteerd. Het gaat daarbij niet over neets maar mensen met een diploma middelbaar onderwijs of hoger. Is het de bedoeling dat zij zelf actiever op zoek gaan naar werk, ondanks het feit dat ze zelden antwoord krijgen op een sollicitatie? Vanaf wanneer zal de VDAB zelf proactief contact opnemen met deze werkzoekenden?

Tussenkomst van Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne hoopt dat de discussie over het verschil tussen de cijfers en de aanpak van de RVA en de VDAB zo snel mogelijk zonder voorwerp wordt. Er is een reden waarom bij de zesde staatshervorming werd gekozen om de bevoegdheid inzake controle en sanctionering aan de VDAB over te dragen. Bemiddeling en controle zijn daardoor in één hand gekomen, zij het met de nodige interne beschotten tussen de diensten van de VDAB.

Bij de tabel over het type beschikbaarheid wordt uitdrukkelijk vermeld dat er aan de aangepast beschikbare werkzoekenden een aanbod moet worden gedaan binnen de voorziene termijn. Het lid gaat ervan uit dat iedere werkzoekende met aangepaste beschikbaarheid van de VDAB een werkaanbieding heeft gekregen en daarom ook vatbaar is voor controle en sanctionering. Op het einde van de vorige regeerperiode heeft minister Muyters aangekondigd een extra inspanning te doen voor de opvolging, begeleiding en dus ook controle van deze werkzoekenden. Kan daarover meer informatie worden gegeven?

Het is volgens het lid logisch dat er verschillende types beschikbaarheid zijn, omdat er ook verschillende types werkzoekenden zijn. Jonge schoolverlaters hebben andere kenmerken en noden dan 55-plussers die na een lange loopbaan worden ontslagen en daar kunnen ook andere verwachtingen tegenover staan. Het vergt ook een andere aanpak inzake opvolging, controle en sanctionering.

Het maken van goede afspraken is heel belangrijk bij het opvolgen van werkzoekenden. Het Rekenhof merkte eerder op dat het aantal formele afsprakenbladen tussen bemiddelaars en werkzoekenden relatief beperkt bleef. In 2018 was er al een verbetering in de cijfers merkbaar. Wat is de huidige stand van zaken?

Sinds twee jaar is er het actieplan 'Actief en Consequent Bemiddelen'. Is dit een succes en werd een verschil gemaakt ten aanzien van de vroegere werkwijze?

Er lopen bij de VDAB ook experimenten inzake datamining. Die moeten het mogelijk maken werkzoekenden een juister aanbod te doen. Werden die experimenten al geëvalueerd?

Het is positief dat de werkloosheid daalt voor quasi alle groepen die door de VDAB worden begeleid. Dat is uiteraard ook te wijten aan de economische conjunctuur en de evolutie van de arbeidsmarkt, met onder meer het stijgend aantal vervangingsvacatures. Toch zijn er een aantal groepen die achterblijven, zoals de zeer langdurig werkzoekenden, mensen die meer dan vier of vijf jaar werkzoekend zijn. Die groep blijft toenemen in de statistieken. Wordt die groep nu beter bereikt door het versnellingsplan? Krijgen zij een aangepast aanbod en hoe verloopt de controle en sanctionering? Wat zijn de resultaten?

De uitdaging voor de VDAB voor deze regeerperiode is niet het aantal controles en sancties, maar het aan het werk helpen van zoveel mogelijk mensen en dan ook

mensen die nog niet of onvoldoende worden bereikt. De langdurig zieken en leefloongerechtigden werden al vermeld, maar er zijn ook nog veel andere groepen in de latente arbeidsmarktreserve. In welke mate kan controle en sanctionering werken voor mensen die in een ander uitkeringsstelsel zitten? Is er daarover communicatie met het RIZIV en de OCMW's?

Robrecht Bothuyne besluit dat het Vlaamse regeerakkoord zeer ambitieus is wat betreft het arbeidsmarktbeleid. Welke KPI's stelt de VDAB daarbij voorop? Waarop wil de VDAB binnen vijf jaar worden beoordeeld wat betreft de opvolging, controle en sanctionering van werkzoekenden?

2. Antwoorden

Algemeen

Wim Adriaens, gedelegeerd bestuurder, merkt vooreerst op dat er door de minister nog een beleidsnota Werk zal worden ingediend en dat die in de commissie zal worden toegelicht. De vragen over de uitvoering van het regeerakkoord zullen daarbij aan bod komen. Zelf zal hij zijn antwoorden beperken tot de vragen over de werking van de VDAB zelf, los van de verdere uitwerking van het regeerakkoord.

Over de besparingen wordt nog overleg gepleegd met de minister. De besparingen worden in de begroting opgenomen en ook die zal nog aan de commissie worden voorgelegd.

Sancties en verwittigingen

Hilda Eestermans, directeur van de controledienst, antwoordt op de vraag over het aantal sancties met een financiële impact. In 2018 gaat het volgens de cijfers van de VDAB om 13.360 sancties. Het aantal voorafgaande verwittigingen en de signalen die worden gegeven aan werkzoekenden in de beroepsinschakelingstijd bedraagt 21.849. Het totaal is dan 35.209.

In de 13.360 sancties zitten nog een kleine 1800 verwittigingen die op zich niet onmiddellijk een financiële impact hebben. Die verwittigingen zijn bij een volgende inbreuk wel een bezwarend element. Ze hebben wel niet dezelfde betekenis als de voorafgaande verwittigingen.

De jongeren in beroepsinschakelingstijd kunnen inderdaad niet financieel worden gesanctioneerd omdat ze nog rechten moeten opbouwen. Ze kunnen van de controledienst echter wel een voorafgaande verwittiging krijgen. Van hen wordt ook medewerking verwacht en indien nodig een bijsturing van het zoekgedrag. Ze zullen worden gecontacteerd in het bemiddelingsproces om van kortbij te kunnen worden opgevolgd.

De bemiddelaar heeft inderdaad twee petten op. Hij of zij zal bemiddelen en helpen bij het opstellen van een actieplan. Maar indien de bemiddelaar vaststelt dat de afspraken keer op keer niet worden nagekomen, wordt de stap naar controle gezet.

Hoe lang duurt het vooraleer tot transmissie wordt overgegaan? Cru gesteld, kan dit op drie maanden tijd gebeuren. Maar niemand heeft er iets aan om na drie maanden al sancties op te leggen, tenzij het een werkzoekende betreft die alle medewerking weigert. In principe zal de bemiddelaar eerst de acties bijsturen vooraleer de stap te zetten naar een ultiem afsprakenblad en verder naar transmissie.

Gemiddeld gezien duurt een dergelijk proces langer omdat werkzoekenden afhaken maar dan weer de draad opnemen. Het is dan aan de bemiddelaar om een evenwicht te zoeken wanneer er verbetering mogelijk is.

De spreekster geeft een voorbeeld van een tussentijds 'knipperlicht'. De bemiddelaar geeft op het formeel afsprakenblad een sollicitatieopdracht mee voor een passende vacature. Wanneer bij de opvolging blijkt dat de werkzoekende niet is gaan solliciteren, zonder opgave van een geldige reden, moet de bemiddelaar een 'transmissie werkweigerings' aan de controledienst overmaken.

Wim Adriaens antwoordt op de vraag of er nog marge is inzake controle en sanctionering. Daar wordt dagelijks aan gewerkt. Uit de cijfers blijkt dat de VDAB de laatste jaren in die taak is gegroeid.

Het actieplan 'Actief en Consequent Bemiddelen' wordt intern opgevolgd en waar nodig bijgestuurd. Dat gebeurt op teamniveau. Indien blijkt dat in bepaalde teams marge voor verbetering is, wordt de nodige ondersteuning geboden. De VDAB verandert snel en sommige bemiddelaars hebben het moeilijk om al die veranderingen te volgen. De interne opleidingsdienst Spoor 21 zorgt voor de ondersteuning.

Een volgende vraag was of de nieuwe aanpak ook effectiever is. Dat is moeilijk met cijfers hard te maken, maar een vorm van externe validatie is dat de Forem overweegt het VDAB-model te hanteren.

De gedelegeerd bestuurder bevestigt dat een daling van de sancties ook een positief signaal kan zijn. Het kan betekenen dat de VDAB meer werkzoekenden heeft kunnen bijsturen tijdens het bemiddelingsproces zelf. Daarom vindt hij het altijd moeilijk te communiceren dat er veel sancties worden opgelegd. De doelstelling is mensen bij te sturen en op de arbeidsmarkt te krijgen voor het stadium van het sanctioneren.

Maar met controle en sanctionering mag inderdaad ook niet lichtzinnig worden omgesprongen. De perceptie mag niet worden gecreëerd dat iedere werkzoekende zomaar kan doen waar hij zin in heeft, zonder de kans te worden gecontroleerd.

Er werd gevraagd hoeveel medewerkers voltijds met controleren en sanctioneren bezig zijn. In feite zijn dat alle bemiddelaars, omdat controle en bemiddeling vervlochten zijn en sanctionering een extra hefboom is voor de bemiddeling.

Hilda Eestermans vult aan dat bij de controledienst zelf er een personeelsbezetting is van ongeveer 50 vte's. Die bemannen drie operationele teams en een ondersteunend team. In het ondersteunend team werken ook juristen, die onder meer de dossiers voor de arbeidsrechtbanken voorbereiden.

Begeleiding

Wim Adriaens antwoordt op de vraag naar de prioriteiten bij de begeleiding. Wie wordt er eerst gecontacteerd? De VDAB beschikt daartoe over AI-gedreven tools, die het mogelijk maken de kans op werk in te schatten aan de hand van ongeveer 300 indicatoren. Op basis daarvan worden de werkzoekenden die de meeste ondersteuning nodig hebben geselecteerd en eerst gecontacteerd.

Een volgende vraag was in welke mate de begeleiders geschoold zijn om te bemiddelen en of ze de werkzoekenden niet louter naar de VDAB-computer verwijzen om het zelf uit te zoeken. Het is uiteraard de bedoeling de werkzoekenden zelfredzaam te maken. In elke stap van de begeleiding wordt getracht zelfredzaamheid en eigenaarschap over het eigen traject bij te brengen. Bij de start van het traject kan de werkzoekende dan het gevoel hebben dat hij aan zijn lot wordt overgelaten, maar doorgaans is er iemand aanwezig die daarbij kan helpen. Hulp invoeren kan ook een indicatie zijn dat een werkzoekende niet zelfredzaam is en nood heeft aan een afspraak met een bemiddelaar.

Op de vraag hoeveel werkzoekenden zelf contact opnemen, kan de spreker niet onmiddellijk antwoorden. Die cijfers worden best schriftelijk opgevraagd. Wellicht is het een minderheid die zelf contact opneemt en worden de meeste werkzoekenden gecontacteerd.

Het klopt dat de resterende groep werkzoekenden een groter aandeel moeilijk te activeren werkzoekenden telt. Ondanks de daling van het aantal werkzoekenden komen er meer mensen in persoonlijke dienstverlening. Dat mag de VDAB niet afschrikken, aangezien het de bedoeling is de ruimere groep van inactieven te bereiken en daar ook groepen bij zijn die begeleiding nodig hebben. De VDAB zal zich daar structureel moeten op toeleggen.

Een lid merkte op dat werkzoekenden beweren dat ze lange tijd niet werden gecontacteerd. Het nieuwe dienstverleningsmodel wordt in eerste instantie toegepast op de nieuwe instroom. Dit betekent niet dat de werkzoekenden die al langer in de databank zitten aan hun lot worden overgelaten. Voor hen is het versnellingsplan in werking getreden. Er wordt gewerkt met externe partners om die langdurig werkzoekenden opnieuw in te schatten en de gepaste begeleiding te geven. Het is mogelijk dat sommigen lange tijd niet werden gecontacteerd, maar er wordt nu dagelijks gewerkt om daar verbetering in te brengen.

Het blijkt dat deze groep ook minder kansen krijgt op de arbeidsmarkt. Uit een UNIZO-bevraging van werkgevers blijkt dat werkgevers ook in tijden van krapte niet snel geneigd zijn om langdurig werkzoekenden aan te nemen. Om die reden probeert de VDAB in de nieuwe aanpak langdurige werkloosheid bij de nieuwe werkzoekenden te vermijden. Tegelijk is er het actieplan om de huidige groep langdurig werkzoekenden terug op de arbeidsmarkt te krijgen.

Wim Adriaens denkt te kunnen beamen dat de verschillende types beschikbaarheid een hinderpaal zijn om mensen aan een job te helpen. De bemiddelaars hebben het soms moeilijk om aan SWT'ers duidelijk te maken dat de regels van het oude brugpensioen niet meer gelden en dat wordt verwacht dat ze op een aanbod ingaan. De bemiddelaars geven het signaal dat dit moeilijke gesprekken zijn. Misschien moet de samenleving duidelijker maken dat iedereen nodig is op de arbeidsmarkt en dat werk geen straf is. Werk biedt mensen kansen en een inkomen.

Iedere werkzoekende krijgt inderdaad een aanbod, ongeacht het type beschikbaarheid. In afspraak met de sociale partners krijgt iedereen vacatures aangeboden. De vroegere problemen dat sommige werkzoekenden geen aanbod krijgen, zouden achter de rug moeten zijn.

De neets en de neets at risk zijn inderdaad een belangrijke doelgroep in de centrumsteden en het klopt dat vertrouwen daarbij cruciaal is. De VDAB heeft de uitstraling van een overheidsorgaan en dus wordt beroep gedaan op partners om die groepen beter te bereiken. Er is nood aan een strategie om het vertrouwen terug op te bouwen. Dat zal deels digitaal gebeuren maar ook de samenwerking met partners zal worden voortgezet.

Levenslang leren

Hoe zal de VDAB het levenslang leren aanmoedigen? De bedoeling is de mensen het loopbaanperspectief bij te brengen en ze proactief te sensibiliseren over het feit dat hun skills dreigen te verouderen en ze nood hebben aan bijscholing. Er moeten nog heel wat IT-investeringen gebeuren vooraleer daarmee kan worden gestart. De proactieve benadering zou mensen bewuster moeten maken van hun loopbaan en de nood aan levenslang leren. Dat is geen exclusieve opdracht voor de VDAB. In het regeerakkoord wordt de oprichting van een stuurgroep aangekondigd en de VDAB zal daar zeker een rol in spelen.

Werkbaar werk

Inzake werkbaar werk verwijst de spreker naar het akkoord dat met de sociale partners werd gesloten en dat in uitvoering is. Dat zijn afspraken die al in de vorige regeerperiode zijn gemaakt. Dit neemt niet weg dat werkbaar werk een grote uitdaging blijft. In Nederland ligt de werkzaamheidsgraad hoger dan in Vlaanderen, maar in voltijdequivalenten uitgedrukt is de werkzaamheid niet zo verschillend, omdat er meer deeltijdse jobs zijn. Misschien is het een piste om de moeilijker te activeren groepen deeltijds aan het werk te krijgen.

Het ziekteverzuim is inderdaad relatief hoog bij de VDAB. Dat kan te verklaren zijn door de grootte van de organisatie, wat niet betekent dat er geen actie moet worden ondernomen. De VDAB stelt een actieplan op dat aan de raad van bestuur zal worden voorgelegd. Een eerste stap is het bespreekbaar maken van de problematiek. Er wordt gedacht aan het concept van 'warme zakelijkheid': er wordt openlijk gesproken over het probleem maar op een ondersteunende manier en met het oog op het zoeken naar een oplossing.

Samenwerking

Het klopt dat de tevredenheid van de kleinere lokale besturen over de samenwerking met de VDAB beter kan. Met de raad van bestuur wordt bekeken hoe die samenwerking vlotter kan verlopen.

Inzake interregionale mobiliteit zijn er samenwerkingsakkoorden met Forem en Actiris. Op het terrein verloopt de samenwerking goed en er wordt gewerkt aan nieuwe samenwerkingsakkoorden. Het is wel zo dat de krapte op de arbeidsmarkt zich nu ook laat voelen in Wallonië en zelfs in Brussel. IT'er is bijvoorbeeld ook een knelpuntberoep in Wallonië en daarvoor worden dan geen vacatures uitgewisseld.

Datamining

Een volgende vraag ging over datamining en eventuele evaluaties daarvan. Eigen aan AI-modellen is dat ze zelflerend zijn en zichzelf voortdurend verbeteren. De differentiatie die op basis van die modellen gebeurt tussen de zelfredzamen en de werkzoekenden die eerst worden gecontacteerd, blijkt een goede voorspeller van wie effectief het eerst aan de slag gaat. Het zijn echter niet de modellen die de beslissing nemen, het is een ondersteunende tool. De bemiddelaar beslist uiteindelijk wie eerst wordt gecontacteerd en welk aanbod wordt gedaan. De VDAB probeert ook transparant te zijn over de werking van de AI-systemen, het is niet de bedoeling dat ze als een black box worden gezien.

Regisseursrol

Het klopt dat het Vlaamse regeerakkoord bijzonder ambitieus is wat betreft werkgelegenheid en dat de VDAB daarin de belangrijke rol van regisseur krijgt. Het is zaak een goed ecosysteem op te bouwen en daar alle actoren en partners bij te betrekken. Dat zal volgens Wim Adriaens nodig zijn om de werkzaamheidsgraad op te krikken tot 80 procent.

3. Bijkomende vragen en antwoorden

Ilse Malfroot vraagt verduidelijking over de cijfers van het aantal sancties met financiële implicaties. In De Morgen was er sprake van 9867 sancties, cijfer dat op de getoonde slide werd gecorrigeerd naar 11.695 sancties. Van waar komt dan het vermelde cijfer van 13.360 sancties en 21.849 verwittigingen?

Het lid meent dat de VDAB het zich te gemakkelijk maakt door aan de hand van tools te bepalen welke werkzoekenden de meeste begeleiding nodig hebben. Om een duidelijk signaal te geven dat langdurige werkloosheid niet zomaar wordt aanvaard, zou daaraan prioriteit moeten worden gegeven.

Axel Ronse onthoudt uit de antwoorden dat het feit dat er verschillende types beschikbaarheid zijn de VDAB hindert bij het aan de slag krijgen van mensen. Het lid deelt die mening en vindt dat het niet aan het federale niveau is om generiek te bepalen welk type werkzoekende op welke manier moeten worden geactiveerd. De VDAB zou op maat van de werkzoekende zelf kunnen bepalen wat de beschikbaarheid ervan moet zijn. Minister Hilde Crevits zou hierover dringend moeten overleggen met haar federale collega. In dat gesprek zou ook de publicatie van de cijfers over sanctionering aan bod moeten komen, zodat die niet telkens in de commissie moeten worden rechtgezet.

De mogelijkheid van werkgevers om feedback te geven bij sollicitaties kwam nog niet ter sprake. De feedback van de werkgever kan het sanctioneringsbeleid verfijnen. Vanzelfsprekend moet die mogelijkheid laagdrempelig zijn om administratieve overlast te vermijden. Wordt dat nog opgenomen in de plannen van de VDAB?

Imade Annouri pleit ervoor beter in kaart te brengen waarom werkzoekenden niet komen opdagen voor een gesprek of andere afspraken niet nakomen. Die gegevens kunnen helpen om de dienstverlening te verfijnen en nog meer op maat van de werkzoekende te gaan begeleiden, wat tot meer activering en minder sancties kan lijden.

Allessia Claes vraagt of de 50 vte's in de controledienst vanuit Brussel werken dan wel of er een regionale spreiding is. Is er een verschil in aanpak naargelang het om een stedelijk gebied of om het platteland gaat?

Tom Ongena noteert dat de Forem interesse heeft om de aanpak van de VDAB over te nemen. Dat is goed nieuws voor de Waalse werkzoekenden en misschien zal het dan in het Waals Parlement ook aanleiding geven tot discussies over de sanctioneringscijfers wanneer die door de RVA worden gepubliceerd. Is het geen optie om in het beheerscomité van de RVA de discussie over de cijfers voor eens en voor altijd te beslechten?

Robrecht Bothuyne herhaalt zijn vraag over de KPI's. Volgens het lid zijn de resultaten van de nieuwe aanpak wel meetbaar, zowel bij de VDAB als bij de werkzoekenden en de werkgevers. Gelet op de grote vervangingsvraag op de arbeidsmarkt de komende jaren, de ambitie van de Vlaamse Regering om de werkzaamheidsgraad te verhogen en 120.000 bijkomende jobs te creëren is een cijfermatige beoordeling de volgende jaren aangewezen.

Hilda Eestermans antwoordt op de vraag over de cijfers van 2018. Het getal waarover De Morgen berichtte was het RVA-cijfer van 9867 sancties. Dat werd op de slide gecorrigeerd naar 11.685 sancties, bestaande uit de geciteerde 9867 sancties, aangevuld met 180 verwittigingen in de passieve beschikbaarheid, 1616 verwittigingen in de actieve beschikbaarheid en 32 uitsluitingen.

Het gecorrigeerde cijfer van 11.695 sancties bevat nog niet de evaluaties van de jongeren in beroepsinschakelingstijd en de voorafgaande verwittigingen, waarover de RVA in een aparte statistiek rapporteert. Bovendien werd vorig jaar door het arbeidshof een arrest geveld waardoor een aantal sancties moest worden herzien. Die categorieën inbegrepen komt de VDAB intern tot het cijfer van 13.360 sancties. Hilda Eestermans suggereert over de cijfers een schriftelijke vraag te stellen zodat nog meer details kunnen worden gegeven.

De 50 vte-medewerkers van de controledienst zitten verspreid over Vlaanderen, maar niet met dezelfde spreiding als de bemiddelaars. De VDAB telt immers 79 locaties. Er is een operationeel team in Antwerpen dat de transmissies behandelt voor de regio's Antwerpen en Dendermonde-Sint-Niklaas. Een ander operationeel team in Brugge behandelt de dossiers voor Oost- en West-Vlaanderen. Een team in Leuven behandelt de dossiers voor Vlaams-Brabant en Limburg. Deze drie teams gebruiken dezelfde richtlijnen en hetzelfde sanctioneringskader, omdat wordt gestreefd naar een gelijke sanctie voor eenzelfde inbreuk.

Wim Adriaens verduidelijkt dat de nieuwe contactstrategie, die voor de nieuwe instroom wordt gehanteerd, niet impliceert dat de langdurig werklozen niet worden benaderd. Voor de langdurig werkzoekenden is er het versnellingsplan waarbij met partners wordt samengewerkt om hen versneld in te schatten. De VDAB wil alle groepen van werkzoekenden benaderen om ze maximaal te activeren.

De mogelijkheid tot sollicitatiefeedback was opgenomen in het plan ter bestrijding van de krapte op de arbeidsmarkt. Er liepen twee proefprojecten, waaruit bleek dat werkgevers toch meer een benadering op maat verwachten en niet een simpele knop om feedback te geven. De sollicitatiefeedback zal nu worden opgenomen in de nieuwe aanpak van werkgevers, die analoog met de nieuwe contactstrategie voor werkzoekenden, wordt uitgewerkt.

Bij de RVA bestaat zeker de bereidheid om de cijfers van de VDAB mee te nemen. Maar hun opdracht is ook om de vergelijkbaarheid met de andere gewesten in de statistieken te verzekeren. Het aanvoelen van de gedelegeerd bestuurder is eerder dat anderen de cijfers gebruiken om het sanctioneringsbeleid in een kwaad daglicht te stellen.

Robrecht Bothuyne, commissievoorzitter, kondigt aan dat de commissie nog een werkbezoek aan de VDAB zal inplannen. Dat zal het mogelijk maken om dieper in te gaan op andere aspecten van de werking van de VDAB.

Robrecht BOTHUYNE,
voorzitter

Axel RONSE,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

AI	artificiële intelligentie
BIT	beroepsinschakelingstijd
cv	curriculum vitae
Forem	Service Public Wallon de l'Emploi et de la Formation Professionnelle
IBO	individuele beroepsopleiding (in een onderneming)
IT	informatietechnologie
KPI	key performance indicator
neet	not in education, employment or training
NWWZ	niet-werkende werkzoekende
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
SWT	stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelage
UNIZO	Unie van Zelfstandige Ondernemers
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
vte	voltijdequivalent
WZUA	werkzoekende met werkloosheidsuitkeringsaanvraag